

KYRKAN OCH BARNSKYDDSARBETET

Bakgrundsmaterial för församlingens anställda om tidigt stöd och barnskydd

Kyrkostyrelsen 2007

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	3
2. CENTRALA BEGREPP INOM BARNSKYDDET	4
3. DEN CENTRALA LAGSTIFTNINGEN UR BARNSKYDDETS SYNVINKEL	7
4. NÄR ORON VÄCKS	11
5. HUR GÅ VIDARE?	13
6. DEN FÖRSAMLINGSANSTÄLLDAS SKYLDIGHET ATT IAKTTA SEKRETESS, TYSTNADSPLIKT OCH INFORMATIONSPLIKT	15
7. CENTRALA FRÅGOR OCH NYA UTMANINGAR INOM BARNSKYDDET	19
8. KÄLLOR OCH LÄNKAR	22

1. INLEDNING

Barnskyddslagen har reviderats, och ändringarna träder i kraft 1.1.2008 (barnskyddslag 417/2007). Syftet med den reviderade lagstiftningen är att skifta tyngdpunkten i barnskyddet till förebyggande arbete, tidigt stöd och öppenvård. Särskilt nödvändigt var det att stärka barnets och familjens delaktighet och rättsskydd samt myndigheternas samarbete till stöd för familjerna och att precisera kommunens skyldigheter inom barnskyddet.

Utgångspunkten för revideringen av lagstiftningen var att barns och ungdomars problem ökat i antal under det senaste årtiondet. Försörjningsproblem prövar parförhållandet och föräldraskapet i synnerhet bland flerbarnsfamiljer, ensamförsörjare och föräldrar till barn under tre år. Bland unga föräldrar förknippas de ofta med arbetslöshet eller kortjobb. Bakom behovet av barnskydd ligger allt oftare föräldrarnas eller ungdomarnas eget alkohol- och drogbruk. I alla familjer räcker inte heller föräldrarnas fostringsförmåga eller attityder till för att främja barnets uppväxt och utveckling.

Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland använder största delen av sina resurser för barn- och ungdomsarbete, gudstjänstliv och kyrkliga förrättningar samt diakoni och annan serviceverksamhet. Det innebär att vi möter hundratusentals barn och ungdomar samt deras familjer per år, både i vardag och fest, mitt i det normala livet och när man stött på problem. Församlingarnas arbete är förebyggande barnskyddsarbete, och de anställdas arbetssätt stöder barnet och familjen. Den kristna människoupfattningen och kärleken till nästan leder oss till att verka för barnets liv och välfärd samt för barnets bästa i allmänhet.

För att man ska kunna stödja barn och familjer krävs ett omfattande samarbete mellan medborgare, myndigheter, organisationer och föreningar samt församlingar. Den nya barnskyddslagen medför i sig inga nya skyldigheter för församlingarna. Trots det erbjuder den ett ypperligt tillfälle att uppdatera de anställdas kunnande och stärka samarbetet i synnerhet med kommunala myndigheter. Även den nya lagen tar upp anmälningskyldigheten inom barnskyddet som också gäller församlingens anställda och förtroendevalda.

Detta material är avsett att utgöra ett stöd för församlingarnas anställda när de sätter sig in i barnskyddslagen. Materialet fokuserar mer på barn än på ungdomar, även om barnskyddslagen gäller alla personer som inte fyllt 18 år.

2. CENTRALA BEGREPP INOM BARNSKYDDET

Vad är barnskydd?

Barnskyddet stöder en sund utveckling och välmående hos barn. Som barn anses i barnskyddslagen den som inte fyllt 18 år och som ung person den som är 18–20 år. Barnskyddet ska stödja föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barnets vård och fostran i fostran av och omsorg om barnet. Barnskyddet ska sträva efter att förebygga barnets och familjens problem samt att tillräckligt tidigt ingripa i problem som observerats. Inom barnskyddet ska barnets bästa beaktas i första hand.

Barnets och den ungas rätt

Alla barn har rätt till en trygg och stimulerande uppväxtmiljö, en harmonisk och mångsidig utveckling samt till särskilt skydd.

Barns delaktighet

Grundlagen slår fast att barn ska bemötas som jämlika individer och att de ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Enligt konventionen om barnets rättigheter ska man inom barnskyddet fästa särskild uppmärksamhet vid barnets åsikter och önskemål. Barnet ska också få delta i planeringen av ärenden som gäller barnet självt samt få information om dessa enligt sin ålder och utvecklingsnivå.

Föräldrarnas ansvar

Föräldrarna har alltid huvudansvaret för sitt barn. De har rätt att uppfostra barnet i enlighet med sina egna betraktelsesätt och värderingar. Fostran ska dock främja barnets välfärd, utveckling och uppväxt. Utomstående har inte rätt att utan grund befatta sig med familjens fostringsarbete eller värderingar. Barnskyddet ska stödja föräldrarna och andra personer i fostran av och omsorg om barnet genom att ordna behövliga tjänster och stödåtgärder.

Samhällets ansvar

Det ligger på samhällets ansvar att se till att barnets grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter tillgodoses. Samhället ska stödja familjen och andra personer som svarar för omsorgen om barnet i deras verksamhet till förmån för barnets välfärd och uppväxt. I

det barn- och familjeinriktade barnskyddet uppstår samhällets ansvar från den stund då man observerar att barnet inte får tillräckligt med omsorg.

Kommunens uppgift

Det är kommunens uppgift att ordna ändamålsenligt barnskydd. Kommunen ska ha tillräckliga tjänster och tillräcklig expertis för ordnande av barnskydd. Barnskyddslagen förpliktar kommunen att göra upp en plan för barnskyddet. Planen ska innehålla uppgifter om 1) barns och ungdomars uppväxtförhållanden och välfärdssituation, 2) åtgärder och tjänster som främjar barns och ungdomars välfärd och förebygger problem, 3) behovet av barnskydd i kommunen, 4) resurser som ska reserveras för barnskyddet, 5) tillgängligt servicesystem inom barnskyddet för skötseln av uppgifter enligt barnskyddslagen, 6) ordnande av samarbete mellan olika myndigheter samt sammanslutningar och anstalter som producerar tjänster för barn och unga, samt om 7) genomförandet och uppföljningen av planen.

Förebyggande barnskydd

Förebyggande barnskydd främjar och tryggar barnets uppväxt, utveckling och välfärd. I välfärdens balans inom kyrkan ingår fysisk, psykisk, social, emotionell och andlig välfärd. Förebyggande barnskydd omfattar såväl påverkan av uppväxtförhållanden som stöd för barn och deras familjer. Till exempel stöd för föräldrarna i deras fostrande uppgift, trygga mänskliga relationer i hemmet, en stimulerande uppväxtmiljö och en trygg och harmonisk uppväxt påverkar barnets liv. Förebyggande barnskydd bedrivs inom ramen för olika kommunala tjänster samt i verksamheten vid församlingar och hos andra instanser som arbetar med barn och familjer. Förebyggande barnskyddsarbete utgör tidigt stöd och främjar barnets eller familjens välfärd, vilket förebygger eller minskar uppkomsten av senare problem.

Barn- och familjeinriktat barnskydd

Enligt barnskyddslagen består det barn- och familjeinriktade barnskyddet av utredning av behovet av barnskydd, stödåtgärder inom öppenvården, brådskande placering och omhändertagande av barn samt därtill ansluten vård utom hemmet och eftervård. Dessa ingår i kommunens uppgifter. Med stödåtgärder inom öppenvården avses de åtgärder som vidtas när ett behov av barnskydd observeras i en familj. Stödåtgärderna inom öppenvården syftar till att återställa balansen i familjen och rätta till barnets uppväxtförhållanden. Vård utom hemmet innebär att man ordnar boende för ett omhändertaget barn utanför hemmet, som placering antingen i familj eller på anstalt. Med eftervård avses kommunens lagstadgade skyldighet att

när omhändertagandet avslutas stödja barnets eller den ungas samt familjens vardag, till exempel genom att hjälpa vid anskaffning av bostad, utbildning och arbete samt erbjuda terapitjänster.

Församlingen medverkar i barnskyddet

Församlingarna stöder barnet och familjen i olika livssituationer. Till exempel klubb-, hobby- och lägerverksamheten för barn och ungdomar, stödet för föräldraskap, evenemangen som stärker familjebanden, familjerådgivningen, gudstjänstlivet samt det materiella och ekonomiska stödet är väsentliga delar av det förebyggandet barnskyddsarbetet. Församlingen är en viktig samarbetspartner för kommunen i det lokala barnskydds nätverket och när en barnskyddsplan görs upp. Det är viktigt att kommunens och församlingens anställda känner varandra och bildar multiprofessionella nätverk. Kunskapen och förmågan att agera i anslutning till barnskydd ska ingå i varje församlingsanställds yrkesfärdighet. Alla som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag inom församlingen har en lagstadgad skyldighet att göra anmälan till kommunens sociala myndigheter om de i sitt arbete fått vetskap om ett barn vars behov av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller eget beteende förutsätter att behovet av barnskydd utreds. Det enda undantaget till detta är sådant som anförtrotts en präst eller lektor under bikt eller själavård¹.

Multiprofessionellt samarbete

Multiprofessionellt samarbete innebär som begrepp att människor tillsammans har ett arbete eller en uppgift att utföra, problem att lösa eller beslut att fatta, eller att de söker nya synsätt genom att diskutera tillsammans. Det multiprofessionella samarbetet samordnas i syfte att trygga dess kontinuitet och tillhandahålla smidiga tjänster för familjerna. Det är bra om samarbetspartnerna kan skapa strukturer och klara avtal för det multiprofessionella samarbetet och det grundläggande arbetet.

---

¹ Personer i präst- och lektorstjänster har samma tystnadsplikt. I detta material talas för enkelhetens skull nedan endast om präster, även om samma bestämmelser om tystnadsplikt också gäller för lektorer.

3. DEN CENTRALA LAGSTIFTNINGEN UR BARNSKYDDETS SYNVINKEL

Utgångspunkterna för den nya barnskyddslagen

Utgångspunkten för barnskyddslagen är den centrala principen i FN:s konvention om barnets rättigheter, enligt vilken barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som gäller barnet. Å andra sidan har också privat- och familjelivets skydd garanterats såväl i grundlagen som i de internationella människorättsavtalen. Därför ska man inom barnskyddet sträva efter ett gott samarbete med barnets vårdnadshavare och andra närstående. Barnets liv och välfärd samt barnets bästa är värdefulla även ur den kristna människoupfattningens synvinkel.

Syftet med barnskyddslagen, som träder i kraft i början av år 2008, är att skifta tyngdpunkten i barnskyddsåtgärder till förebyggande arbete, tidigt stöd och öppenvård. Även barnskyddsprocessen och förfaringssätten har utvecklats. Lagen förutsätter att personalens kompetens och antal ökas, varför man i många kommuner sannolikt måste öka antalet anställda och andra resurser i synnerhet för ordnande av stödåtgärder inom öppenvården.

Den reviderade barnskyddslagen:

1) *framhäver vårdnadshavarens primära ansvar för barnets fostran och välfärd:*

Föräldrarna har alltid huvudansvaret för sitt barn. De har rätt att fostra barnet i enlighet med sina egna betraktelsesätt och värderingar. Fostran ska främja barnets välfärd, utveckling och uppväxt. Barnskyddet är skyldigt att stödja föräldrarna och vårdnadshavarna i fostran av och omsorg om barnet, att förebygga barnets och familjens problem genom att ordna behövliga tjänster och stödåtgärder samt att tillräckligt tidigt ingripa i problem som observerats. (2-4 §)

2) *konkretiserar begreppet "barnets bästa":*

Vid bedömningen av behovet av barnskydd och vid genomförandet av barnskydd ska barnets bästa beaktas i första hand. De lösningar som vidtas inom barnskyddet ska främja barnets gynnsamma utveckling och välfärd. Olika alternativ och lösningar ska bedömas utifrån barnets bästa. (4 §)

3) *främjar barnets delaktighet i barnskyddet och förstärker barnets egen röst i beslutsfattandet:*

Barnets åsikter och önskemål ska alltid utredas oberoende av barnets ålder. Sättet att utreda barnets åsikt ska väljas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Barn i alla åldrar

ska få information om planer och åtgärder som gäller barnet självt samt om tidtabellerna för dessa. I samband med beslutsfattandet ska sättet att utreda barnets åsikt och dess innehåll antecknas i de barnskyddshandlingar som gäller barnet. Barn som fyllt 12 år ska höras även juridiskt sett. (5 §, 20 §)

4) ***stärker myndigheternas samarbete till stöd för familjerna:***

Utöver socialväsendet är även andra förvaltningsområden skyldiga att ordna förebyggande insatser samt tjänster till stöd för fostran. (2 kap)

5) ***preciserar kommunens skyldigheter i fråga om förebyggande arbete, tidigt ingripande samt ordnande av barnskydd:***

Kommunen eller flera kommuner tillsammans ska göra upp en plan över barnskyddet som ska godkännas i kommunfullmäktige varje fullmäktigeperiod och som ska anknyta till kommunens verksamhets- och ekonomiplanering (12 §). Lagen ålägger kommunen eller flera kommuner tillsammans att tillsätta en multiprofessionell expertarbetsgrupp som bakgrundsstöd för socialarbetarna (14 §).

6) ***utökar kretsen av anmälningsskyldiga till nya yrkesgrupper:***

I fastställandet av anmälningsskyldigheten har man försökt täcka de tjänster i samband med vilka behovet av barnskydd kan antas framgå mycket allmänt (25 §). Församlingars anställda och förtroendevalda nämns i lagen som anmälningsskyldiga.

7) ***utökar området för anmälningsskyldigheten:***

Förpliktelsen framhävs av att lagen föreskriver att tystnadsplikt inte får utgöra ett hinder för anmälan (med undantag av bikthemlighet). Anmälningsskyldigheten gäller kommunerna även om familjen flyttar till en annan ort. Om barnskyddet får anmälan om ett barn som misstänks ha blivit misshandlat eller sexuellt utnyttjat ska barnskyddet omedelbart göra en polisanmälan om detta. (25 §)

8) ***tillför barnskyddsprocessen nya verksamhetsmodeller och metoder:***

För ett barn som blir klient inom barnskyddet ska utses en egen socialarbetare (13 §), behovet av barnskydd ska utredas inom utsatt tid (27 §), en mer omfattande klientplan än tidigare ska göras upp för barnet (30 §) och man kan ordna en diskussion om barnets ärende med barnets närstående (31 §). För föräldrarna till ett omhändertaget barn ska göras upp en separat klientplan som stöd i föräldraskapet (30 §).

9) ***förbättrar barnets och föräldrarnas eller vårdnadshavarnas rättsskydd vid beslutsfattandet i anslutning till barnskydd:***

Barnskyddsprocessens olika skeden ska registreras noggrannare i handlingarna. Parterna ska till exempel informeras skriftligt om inledande och upphörande av klientrelationer inom barnskyddet (26 §, 33 §).

10) framhäver vikten av bestående relationer även då ett barn omhändertas:

En ny synvinkel är syskonrelationers betydelse. Barnets närstående nätverk – släktingar och andra barnets närstående personer – ska utredas före placering utom hemmet (32 §).

11) förutsätter att barnets alla uppväxtförhållanden beaktas när man fattar beslut om omhändertagande:

Med uppväxtförhållanden avses inte bara omständigheterna inom hemmets väggar, utan hela den livsmiljö som omfattas av vårdnadshavarens tillsyn och fostringsansvar (40 §).

12) skapar klarhet i barnskyddets beslutsprocess:

Ärenden som gäller omhändertagande av barn samt vård av barn utom hemmet bereds av den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter. Beredningen ska göras av två anställda tillsammans. Som stöd för beredningsarbetet bör finnas tillgång till juridisk expertis och annan expertis som behövs vid genomförandet av barnskydd. Om vårdnadshavaren eller ett barn som fyllt 12 år inte motsätter sig omhändertagandet fattas beslutet om detta av den ledande tjänsteinnehavaren inom den kommunala socialvården sedan den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter berett ärendet för beslutsfattandet. Beslut om tvångsomhändertaganden fattas av förvaltningsdomstolen på ansökan av den ledande tjänsteinnehavare som ansvarar för den kommunala socialvården. (41 §, 43 §)

Barnskyddsanmälan

Att göra barnskyddsanmälan är en lagstadgad skyldighet för församlingens anställda och förtroendevalda. I den nya barnskyddslagen föreskrivs följande om anmälningsskyldigheten (25 §):

”De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag inom social- och hälsovården, undervisningsväsendet, ungdomsväsendet, polisväsendet, en församling eller något annat religiöst samfund och de som är anställda hos en annan producent av socialservice eller hälsovårdsservice, utbildningsanordnare eller en enhet som bedriver mottagningsverksamhet för asylsökande eller nödcentralsverksamhet eller morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever samt yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna göra anmälan till det organ som

ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått vetskap om ett barn vars behov av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller eget beteende förutsätter att **behovet av barnskydd utreds**.

Även en annan än en i 1 mom. avsedd person kan göra en sådan anmälan utan hinder av sekretessbestämmelser som eventuellt gäller honom.

Utan hinder av 1 mom. gäller vad som föreskrivs eller bestäms särskilt om skyldighet att iakttä sekretess gällande bikt eller annan själavård.”

För de lutherska församlingarna medför den nya barnskyddslagen inga förändringar i anmälningsskyldigheten, eftersom även den tidigare lagen förpliktade församlingens anställda och förtroendevalda att vid behov göra barnskyddsanmälan. I och med den nya lagen utvidgas anmälningsskyldigheten till att gälla ungdomsväsendet och andra religiösa samfund². Anmälningsskyldigheten gäller också enheter som bedriver mottagningsverksamhet för asylsökande eller nödcentralsverksamhet oberoende av vilket förvaltningsområde deras verksamhet hör till. Dessutom gäller anmälningsskyldigheten nu alla producenter av social- och hälsovårdsservice samt utbildningstjänster. När kommunens socialförvaltning eller en församling medlar i sådana familjefrågor som avses i äktenskapslagen gäller anmälningsskyldigheten gäller även medlarna.

Anmälningsskyldigheten gäller information som erhållits i arbetet oberoende av om personen till exempel är i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande eller en självständig yrkesutövare. Dessutom gäller anmälningsskyldigheten alla som innehar ett förtroendeuppdrag.

Syftet med revideringen är att sänka tröskeln för att ta kontakt med barnskyddet och för det myndighetssamarbete som därefter inleds för att barnets behov av stöd ska kunna utredas och behövligt stöd erbjudas i ett tidigare skede än förr. Vanligen leder en anmälan om behov av barnskydd till stödåtgärder för barnet eller familjen. För att syftet med bestämmelsen om barnskyddsanmälan ska realiseras framhävs dess förpliktelse av noteringen att anmälningsskyldigheten åsidosätter i övrig lagstiftning föreskriven sekretess med undantag av bikthemligheten. En anställd eller förtroendevald ska göra anmälan när denne observerat eller fått information om sådana omständigheter som föranleder en utredning av barnets behov av barnskydd. Anmälningsskyldigheten gäller visserligen också ungdomsväsendet, men det är

---

² Med församling avses församlingar inom den evangelisk-lutherska och den ortodoxa kyrkan och med andra religiösa samfund sådana religiösa samfund som registrerats såsom föreskrivs i 2 kap i religionsfrihetslagen (453/2003). Sådana samfund är till exempel Jehovas vittnen, Frikyrkan i Finland och Katolska kyrkan i Finland.

fortsättningsvis endast möjligt att göra anmälan om ett barn, dvs. en person som inte fyllt 18 år.

Även andra än i lagen angivna personer är skyldiga att vid behov göra anmälan om behov av barnskydd utan hinder av skyldigheten att iaktta sekretess.

VAD HÄNDER NÄR EN BARNSKYDDSANMÄLAN GJORTS?

Om det finns behov av att omedelbart ingripa i barnets situation tar socialjourens socialarbetare genast itu med att utreda läget.

Vid behov vidtas omedelbara åtgärder, t.ex. brådskande placering eller placering inom öppenvården utanför hemmet.

I annat fall får familjen en tid för samtal med en familjesocialarbetare. Vid samtalet går man tillsammans igenom barnskyddsanmälan och utreder och bedömer familjens behov av stöd.

Om man konstaterar att anmälan varit obefogad antecknar socialarbetaren detta.

Klienten har rätt att veta vem som gjort anmälan, om den gjorts av en myndighet.

4. NÄR ORON VÄCKS

Tidigt stöd är en naturlig del av församlingsarbetet

I församlingsarbetet framhävs den synvinkel som stöder barnet och familjen, vilken är utgångspunkten för tidigt stöd. Församlingens anställda möter barn, ungdomar och deras föräldrar i olika livssituationer. Det är vanligt att familjer har olika övergående kriser, att barn behöver särskilt stöd i något skede av sin uppväxt och att ungdomar överskrider gränser under sin uppväxt. Då insätts ett sådant tidigt stöd som hjälper barnet, den unga eller familjen i den aktuella problematiska situationen. Stödet kan vara gemensam verksamhet i syfte att lösa problemet, samtal, bön, materiell eller ekonomisk hjälp eller hänvisning till professionell hjälp. Tidigt stöd är förebyggande och dess syfte är att ingripa i problem så tidigt som möjligt innan de förvärras. När problemen förvärras startar det multiprofessionella samarbetet i syfte att hjälpa barnet eller familjen på ett ändamålsenligt sätt.

Vid tidigt stöd eller tidigt ingripande tänker man ofta på små barn eller barn i skolåldern. Men man bör komma ihåg att barnskyddslagen gäller alla barn och unga under 18 år. Detta innebär att det tidiga stödet också omfattar unga i de högre årskurserna, konfirmander, personer som deltar i hjälpledarverksamheten och barn och unga inom specialungdomsarbetet. Också församlingarnas diakoni kommer i kontakt med många familjer, barn och unga.

De olika skedena vid tidigt stöd (tidigt ingripande) är: 1) att identifiera oron, 2) att ta upp oron med barnet, den unga eller föräldrarna och 3) verksamhet till stöd för barnet och familjen som kan bedrivas inom församlingen eller av andra professionella. Modet och konsten att ta upp oron är betydelsefulla färdigheter för en församlingsanställd. Det är viktigt att vara medveten om det sätt på vilket man tar upp en känslig eller oroande fråga, och man ska även öva sig på detta³. Vid tidigt stöd är det också viktigt att man etablerar ett förtroligt förhållande och respekterar barnet, den unga och föräldern. Den anställda och den person som problemet gäller kan begrunda situationen och dess alternativa lösningar tillsammans. Att ta itu med frågan är ett löfte om att man försöker hitta en lösning.

Allvarlig oro

I församlingsarbetet (t.ex. diakonin och ungdomsarbetet) möter man också allvarliga problemsituationer där behovet av barnskydd måste utredas. **Allvarliga orosmoment** är om omsorgen, tillsynen och fostran av barnet försummas, om barnet kuvas, utsätts för fysiskt eller psykiskt våld eller utnyttjas sexuellt, om våld och stridigheter förekommer mellan föräldrarna, om föräldrarna missbrukar alkohol eller droger eller insjuknar i en fysisk eller psykisk sjukdom. Även omständigheter som anknyter till barnets eller den ungas eget beteende är allvarliga, såsom att barnet allvarligt äventyrar sin hälsa eller utveckling genom att använda rusmedel, genom en brottslig gärning som inte kan anses obetydlig eller genom annat därmed jämställbart beteende. I en allvarlig situation ska man till en början fastställa om det gäller en misstanke om eller ett entydigt bevis på behov av barnskydd eller ett mycket brådskande behov av barnskydd.

En misstanke om behov av barnskydd kan väckas som en obestämd oro hos den anställda. Oron är inte alltid klart identifierbar, men den kan anknyta till exempel till vad barnet, den unga eller föräldern säger, till dennes yttre eller agerande. Att en ung person talar om sådant som ansluter sig till sexuellt utnyttjande, en mamma försiktigt hänvisar till familjevåld, ett barn har oförklarliga rädslor eller allvarlig ångest eller att barnets hygien ständigt uppvisar allvarliga brister kan vara faktorer som väcker den anställdas misstankar. Oron grundar sig ändå alltid på någonting som man kan tala om. Det är viktigt att man så fort som möjligt delar sin oro, sina misstankar och det man grundar dem på med föräldern eller en annan närstående till barnet,

---

³ Se t.ex. Eriksson, Esa & Arnkil: *Ta upp oron :En handbok i tidiga dialoger*; Huhtanen: *Varhainen puuttuminen. Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa*; Huhtanen: *Kun huoli herää. Varhainen puuttuminen koulussa*.

en arbetskamrat, chef eller någon annan professionell. Vid misstankar är det viktigt att anteckna det man observerat precis som det sagts eller som det inträffat. Det är viktigt att den anställda som gjort observationen är finkänslig och inte utövar påtryckning eller väcker uppmärksamhet genom sina åtgärder med barnet eller föräldern. För anmälan om behov av barnskydd krävs inga säkra bevis, utan det räcker med en motiverad oro eller misstanke om barnet. En misstanke som tillkännages de sociala myndigheterna startar en utredning om behovet av stödåtgärder i enlighet med barnskyddslagen.

Entydiga eller styrkta bevis visar tydligt att det finns ett behov av barnskyddsåtgärder. Entydiga bevis kan framgå till exempel om föräldern själv berättar om sina allvarliga försummelser, om ett barn i skolåldern är klart berusat, om den anställda bevittnar att föräldern är kraftigt berusad när barnet hämtas hem eller om den anställda bevittnar familjevåld. Entydiga bevis förutsätter anmälan om behov av barnskydd.

I vissa situationer är behovet av barnskydd **mycket brådskande**. Då kan barnet vara utsatt för ett omedelbart hot mot säkerheten eller välfärden eller sväva i livsfara. Detta förutsätter att man omedelbart tar kontakt med de sociala myndigheterna (socialjouren eller kommunens barnskyddstjänster) och i livshotande situationer även kontaktar nödcentralen.

5. HUR GÅ VIDARE?

I församlingarna är det viktigt att man gör upp en skriftlig verksamhetsmodell för eventuella barnskyddsfall med beaktande av den egna kommunens barnskyddsverksamhet. Modellen kan till exempel utgöra en del av församlingens säkerhetsföreskrifter som helhet.

Verksamhetsmodellen för barnskyddsfall ska börja med den stund då den anställdas oro väcks. I modellen ska man skriva in processen ur den enskilda anställdas synvinkel, det kommunala barnskyddets uppbyggnad, den socialarbetare som ansvarar för kommunens barnskydd, eventuella instanser som kan konsulteras samt kontaktinformation till olika parter. Alla församlingsanställda ska känna till modellen, som också kan fogas till arbetsställens säkerhetsföreskrifter, så att den är lättillgänglig även för vikarier.

Nedan presenteras synvinklar på den anställdas eller arbetsgemenskapens agerande efter att oro över ett barns eller en familjs välfärd framgått.

- 1) **När oron väcks ska situationen följas upp på ett uppmärksamt men finkänsligt sätt.** Det lönar sig att göra anteckningar om egna observationer och uppdatera dem: att skriva in händelser, tidpunkter, platser, personer, ordalydelsen i samtal eller redogörelser. Det är viktigt att agera finkänsligt och med barnet som utgångspunkt, utan att utöva påtryckning eller väcka uppmärksamhet. Det är bra att tala om sina observationer med en arbetskamrat eller chef. Man kan också konsultera hälsovårdscentralen, polisen eller de sociala myndigheterna utan att nämna barnet eller familjen vid namn. Om det gäller ett omedelbart hot mot säkerheten eller välfärden eller livsfara ska man omedelbart kontakta de sociala myndigheterna och i livshotande situationer även nödcentralen. Man ska alltid först diskutera sin oro eller situationen med barnets föräldrar eller vårdnadshavare.
- 2) **De sociala myndigheterna kontaktas och anmälan görs om behov av barnskydd.** Anmälan görs när man observerat eller på annat sätt fått kännedom om sådana omständigheter som man bedömer att föranleder en utredning av behovet av barnskydd. Det är alltså fråga om personens egen bedömning av behovet att utreda barnets behov av barnskydd. Den som gör anmälan förutsätts dock inte ge en slutlig, bindande bedömning om behovet av barnskydd. Barnskyddsanmälan görs till det organ som ansvarar för socialvården, under tjänstetid i praktiken socialverket, barnskyddsbyrån eller motsvarande kommunala verksamhetsställe eller den regionala barnskyddsjouren. Vid övriga tidpunkter kontaktas socialjouren. Anmälan kan göras per telefon, skriftligt eller genom personligt besök på ämbetsverket. Barnets föräldrar har rätt att få veta att anmälan gjorts och hur ärendet framskrider.
- 3) **Familjen och barnet har rätt att få veta vem som gjort barnskyddsanmälan.** En barnskyddsanmälan som gjorts av en person som omfattas av anmälningsskyldigheten ska alltid innehålla personens namn och den uppgift eller tjänsteställning som anmälningsskyldigheten grundar sig på. Uppgifterna ska på begäran lämnas till familjen. Det är också befogat att den som gör anmälan själv berättar om denna för familjen och diskuterar frågan om familjen så vill. Barnskyddsanmälan ska dock göras även i det fall att barnet eller familjen motsätter sig det.
- 4) **När barnskyddsmyndigheten tagit emot anmälan har den i uppgift att kontrollera de fakta som finns att tillgå samt överväga behovet av stöd och dess former.** När barnskyddet tar emot en barnskyddsanmälan ska socialarbetaren omedelbart bedöma barnets eventuella brådskande behov av barnskydd. Brådskande åtgärder ska vidtas omedelbart. Om barnets ärende inte föranleder omedelbara åtgärder ska socialarbetaren inom sju vardagar avgöra om en utredning av behovet av barnskydd ska inledas. Huvudregeln är att en utredning

inleds. Den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter ska utreda barnets situation utan dröjsmål, senast inom tre månader från att anmälan mottogs.

- 5) **Att ta upp behovet av barnskydd är inte lätt** för de anställda eller arbetsgemenskapen, inte heller för eventuellt närvarande barn, ungdomar och deras familjer. De som varit närvarande behöver ofta stöd, hjälp och själavård. Grunden för krisverksamheten är församlingens egen krisplan. Chefen ansvarar vanligen för organiserandet av helheten. I barnskyddsfall måste man alltid beakta lagstiftningen om sekretess. Det som hänt ska inte röjas för andra utomstående än för de myndigheter som är berättigade till informationen.

6. DEN FÖRSAMLINGSANSTÄLLDAS SKYLDIGHET ATT IAKTTA SEKRETESS, TYSTNADSPLIKT OCH INFORMATIONSPLIKT

Tystnadsplikten och skyldigheten att iaktta sekretess är en mångfacetterad fråga. Innebörden i lagbestämmelserna är inte alltid självklar. Det är ändå viktigt att vara medveten om de begränsningar och skyldigheter som följer av bestämmelserna om tystnadsplikt och sekretess, så att man ska kunna agera så entydigt och konsekvent som möjligt i olika situationer. Frågor om tystnadsplikt och sekretess borde tas upp i varje församling ur yrkesgruppernas och arbetsuppgifternas synvinkel. I sista hand måste den anställda utifrån sin yrkeskunskap bedöma omfattningen av sin egen tystnadsplikt.

Bikt och själavård

Bikt och själavård kan ibland vara svåra att definiera⁴. **Bikt** är en kyrklig förrättning där den biktande vill bekänna sina synder och få syndernas förlåtelse. Den absoluta tystnadsplikten vid bikt grundar sig teologiskt på att man under bikten bekänner inför Gud, men prästen eller lektorn tar emot bekännelsen med fullmakt av Gud. Till biktens karaktär hör att den som tar emot bikten förmedlar Guds nåd då han eller hon förkunnar syndernas förlåtelse. Därför får en präst eller lektor inte för utomstående röja sådant som han eller hon fått kännedom om och förkunnat förlåtelse för under bikt, inte ens på den biktandes uttryckliga begäran. För att undvika meningsskiljaktigheter i tolkningen är prästen eller lektorn alltid skyldig att försäkra sig om att parterna är medvetna om vilket slag av samtal det gäller och vad tystnadsplikten innebär.

---

⁴ Enligt kommentaren till kyrkolagen (Kyrkolagstiftningen 2004) är det fråga om själavård när man utifrån sammanhanget eller annars utifrån umgänget mellan prästen och den berörda personen kan dra slutsatsen att avsikten är att det ska vara förtroligt eller uttryckligen konstaterats vara förtroligt.

Ett själavårdande samtal innebär att hjälpa en enskild människa i frågor som gäller dennes liv, mänskliga relationer och förhållande till Gud. Det är ett personligt, förtroligt samtal med prästen, någon annan församlingsanställd eller en lekman. Vid själavård försöker man finna lösningar till exempel för svåra livssituationer, ångest och religiösa frågor.

Absolut tystnadsplikt

Absolut tystnadsplikt innebär att den berördas samtycke eller en bestämmelse om brytande av sekretessen inte kan förplikta till att lämna information eller vittna om sådant som omfattas av sekretessen.

Av kyrkans anställda gäller den absoluta tystnadsplikten präster och lektorer när dessa fått informationen genom enskild bikt eller själavård⁵. I dessa fall kan de inte lämna information om ett sekretessbelagt ärende ens när lagen inkluderar en bestämmelse som berättigar till information. De är inte heller berättigade att lämna information även om de skulle ha fått samtycke av klienten, till vars skydd sekretessen har föreskrivits.

Undantaget till prästers och lektorers absoluta bikthemlighet är en situation då någon under enskild bikt eller själavård uppenbarar att ett sådant brott är förestående som enligt allmän lag måste anges. Prästen ska då uppmana personen i fråga att underrätta myndigheterna eller den som är utsatt för fara. Om personen i fråga inte är villig att göra detta, ska prästen i god tid och med iakttagande av varsamhet ge saken till känna för myndigheterna, dock på ett sådant sätt att den berörda inte direkt eller indirekt blir röjd.⁶

Exempel: en konfirmand anförtror sig åt skriftskolprästen och berättar att hennes far utnyttjar henne sexuellt. Eftersom det är fråga om ett brott som enligt brottslagen ska anges och eftersom man kan anta att utnyttjandet fortsätter även i framtiden ska prästen be konfirmanden själv göra en barnskyddsanmälan eller berätta om det för någon annan arbetstagare eller en myndighet som har en entydig skyldighet att göra en barnskyddsanmälan. Om konfirmanden inte vill eller inte klarar av att göra detta ska prästen meddela barnskyddsmyndigheterna tillräckligt exakt (t.ex. namn och adress) att den unga löper risk att bli offer för brott (i detta fall grovt sexuellt utnyttjande av barn). Något annat behöver och får prästen inte säga. Till god själavård hör självfallet att den unga inte heller efter detta lämnas ensam, utan att man på allt sätt försöker hjälpa henne.

---

⁵ "Det som har anförtratts en präst i enskilt skriftermål eller annars vid själavård får inte röjas, ej heller den person som har anförtrott sig åt prästen." 5 kap 2 § 1 mom i kyrkolagen

⁶ Brott som ska anmälas enligt 15 kap 10 § 1 mom i strafflagen är bl.a. våldtäkt, grov våldtäkt, grovt sexuellt utnyttjande av barn, mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter och grov misshandel. Om en präst inte berättar om ett i detta lagrum angivet, grovt brott som är på färde gör han eller hon sig skyldig till ett brott. Även falsk angivelse är straffbart. Endast prästens och lektorns angivelseplikt präglas av dess natur som varningsplikt. Kyrkans övriga anställda är angivelsepliktiga på samma sätt som vem som helst.

Tystnadsplikt

En person som omfattas av tystnadsplikten får inte röja innehållet i en sekretessbelagd handling eller övriga ärenden som denne i sitt arbete fått kännedom om och som omfattas av lagstadgad tystnadsplikt. Uppgifter som omfattas av tystnadsplikten kan härröra från handlingar eller ha erhållits till exempel muntligt.

Kyrkans anställda är bundna vid tystnadsplikten om de fått kännedom om sådant som i offentlighetslagen föreskrivs vara konfidentiellt⁷. En anställds tystnadsplikt gäller dessutom med stöd av kyrkolagen allt sådant som framkommer under själavård och i diakoniarbete som riktar sig till en enskild person⁸. Den anställda är bunden vid tystnadsplikten om inte lagen förpliktar honom eller henne att lämna information (t.ex. barnskyddslagen) eller om inte klienten, till vars skydd tystnadsplikten har föreskrivits, ger sitt samtycke till lämnandet av information. Omfattningen av tystnadsplikten är densamma för prästerna som för de övriga anställda inom kyrkan när prästerna i sitt arbete fått informationen på annat sätt än genom bikt eller själavård.

Frågor om begränsning av tystnadsplikten framkommer i synnerhet bland diakoniarbetarna, specialungdomsarbetsledarna, ungdomsarbetsledarna, barnledarna och andra som möter barn, ungdomar och familjer. Ofta ingår själavård och förtroliga samtal som en väsentlig del i de kyrkligt anställdas arbete. Trots det omfattar den absoluta tystnadsplikten ingen annan information än den som präster erhåller genom bikt eller själavård. De anställda är därmed skyldiga att göra anmälan om de observerar behov av barnskydd⁹.

Såväl förtroendevalda, praktikanter, personer i faktiskt frivilligarbete¹⁰ som personer som agerar på uppdrag av en myndighet har tystnadsplikt på samma sätt som kyrkans anställda (med undantag av präster). Sådant själavårdsarbete som utförs eller sådan bikt som tas emot

---

⁷ 23 § samt 24 § 32 punkten i offentlighetslagen föreskriver att vissa ärenden ska sekretessbeläggas.

⁸ 25 kap 8 § 1 mom i kyrkolagen

⁹ För vissa yrkesgrupper inom kyrkan, såsom diakonissor (17 §, 19 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården) och familjerådgivare som agerar som medlare (23 a § i äktenskapslagen) gäller dock särskilda sekretessbestämmelser.

¹⁰ När det gäller frivilligarbetare måste man skilja på om dessa de facto arbetar på uppdrag av församlingen eller inte. T.ex. frivilliga inom samtaltjänsten, de som arbetar med väntjänst, hjälpledare i konfirmandundervisningen, söndagsskollärare, klubbledare och frivilliga inom Saapas-verksamheten agerar på faktiskt uppdrag av församlingen. Tystnadsplikt för kyrkans anställda, s. 47.

av en vanlig församlingsmedlem som medmänniska omfattas av en moralisk tystnadsplikt, dvs. en tystnadsplikt som följer allmän sed och praxis.

Tystnadsplikten fortsätter att gälla också efter anställningsförhållandet, förtroendeuppdraget, utförandet av uppdraget eller agerandet i myndigheten.

Informationsplikt

En myndighet kan få kännedom om sådant som omfattas av tystnadsplikten om lagen berättigar till detta. Om informationsplikten föreskrivs i offentlighetslagen och lagstiftningen om olika förvaltningsområden. Barnskyddslagen, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården samt lagen om förmyndarverksamhet är exempel på lagar enligt vilkas bestämmelser uppgifter om sekretessbelagda ärenden ska lämnas i vissa situationer. Då uppkommer informationsplikt för den som lämnar uppgifterna. Skyldigheten gäller även präster, om dessa fått kännedom om det sekretessbelagda på annat sätt än genom bikt eller själavård. För kyrkans övriga anställda har det ingen betydelse på vilket sätt det sekretessbelagda ärendet kommit till deras kännedom. De är berättigade att avslöja en sekretessbelagd omständighet även när den berörda ger sitt samtycke till detta och när tystnadsplikt har föreskrivits i det aktuella ärendet för att skydda den berördas sekretess¹¹.

Multiprofessionellt samarbete och sekretess

I samarbete med myndigheter och andra instanser innebär tystnadsplikten för kyrkans anställda i regel att det sekretessbelagda ärendet inte kan röjas ens för en annan person som har tystnadsplikt. Gränsdragningen för obehöriga, för vilka tystnadsplikten gäller, är i princip enkel: de medlemmar inom den egna organisationen med vilka man samarbetar till exempel i team är inte obehöriga. När medlemmarna i en multiprofessionell grupp representerar olika myndigheter och instanser är de sinsemellan obehöriga och har tystnadsplikt. Alla som deltar i samarbetet är bundna av lagstiftningen för sin egen bransch. Därför är det särskilt viktigt att kyrkans anställda känner till de bestämmelser som binder dem i samarbetet.

I multiprofessionellt samarbete bryter man inte mot sekretessbestämmelserna om man diskuterar på ett allmänt plan eller anonymiserar då man talar om enskilda fall. På så sätt försäkras man sig om att barnet eller familjen inte kan identifieras.

---

¹¹ 24 § punkt 6, 23, 25–32 i offentlighetslagen samt 25:8 § själavård och diakoniarbete i kyrkolagen., Tystnadsplikt för kyrkans anställda s. 13 och 40.

Sekretessbestämmelserna överträds inte heller om man ber barnets förälder eller vårdnadshavare om samtycke till att lämna sådan information som behövs i samarbetet. Då är det viktigt att man ber den berörda parten om ett särskilt samtycke¹², av vilket framgår det sekretessbelagda ärendets natur och i vilket slags samarbete vissa frågor som gäller personen eventuellt kommer att röjas. För att givandet av samtycke ska kunna bevisas i efterhand ska man be om ett skriftligt samtycke och förvara det på ändamålsenligt sätt. Barnets förälder eller vårdnadshavare kan också inbjudas till att medverka i behandlingen av sitt ärende i den multiprofessionella gruppen.

7. CENTRALA FRÅGOR OCH NYA UTMANINGAR INOM BARNSKYDDET

Möjligheter som den nya barnskyddslagen medger ur församlingens synvinkel

1) *Att delta i upprättandet av barnskyddsplanen:*

Barnskyddslagen förpliktar kommunen att göra upp en plan för barnskyddet (12 §). Syftet med planen är att ge beslutsfattarna en bättre helhetsuppfattning än för närvarande om barnens uppväxtförhållanden och välfärd samt om de resurser som behövs. Det centrala elementet i planeringen är kartläggningen av barnens och familjernas behov. De som arbetar med barn och familjer känner till styrkorna och svagheterna i servicestrukturen samt familjernas praktiska problem. Vid uppgörandet av planen är det därför viktigt att utnyttja alla parter, också de församlingsanställdas, synpunkter och kunskaper. Uppgörandet av planen blir således en process som genomförs i samarbete, och under processen hörs de olika parterna om deras erfarenheter och synpunkter. Planen för barnskyddet kan basera sig till exempel på kommunens eller regionens barnpolitiska program eller utgöra en del av detta. Planen ska ses över minst vart fjärde år. Eftersom församlingarna är en central part i verksamheten med barn och familjer är det naturligt att församlingens expertis utnyttjas när planen för barnskyddet görs upp.

2) *Att delta i förhandlingar och samarbete:*

För att behovet av barnskydd ska kunna utredas och barnskydd ordnas ska det ordnas diskussioner med barnet och familjen samt deras närstående (31 §). Socialarbetaren har

---

¹² Samtycket ska vara en frivillig, särskild och på information baserad viljeyttring. 3 § 7 punkten i personuppgiftslagen

rätt att bedöma vem som inbjuds till en diskussion. Man kan bjuda in bl.a. myndigheter och andra samarbetspartner.

Diskussionen kan också ordnas som familjerådslag om klienterna så vill. Då inbjuds en av socialbyrån oberoende, utomstående part, lekman eller professionell, mellan socialarbetet och familjen. Denna opartiska sammankallande ordnar ett rådslag dit man inbjuder närstående och myndigheter enligt familjens önskemål. Metoden lämpar sig för olika skeden i barnskyddet. En församlingsanställd kan vara en sådan neutral, utomstående, pålitlig part. Den församlingsanställda kan också vara bekant för barnet, den unga eller familjen sedan tidigare, då han eller hon har en stödjande roll.

3) **Att uppmuntra till frivilligarbete:**

Församlingarna kan informera om möjligheter och sporra andra att delta i det kommunala barnskyddets frivilligverksamhet. Inom barnskyddets öppenvård behövs ständigt nya stödpersoner samt stöd-, veckosluts- och semesterfamiljer. Som stöd för föräldrar som är klienter hos barnskyddet behövs bl.a. kamratstödsgrupper. Även olika organisationer¹³ erbjuder möjlighet att verka till exempel som frivillig extramormor och extramorför eller vuxenkompis.

4) **Att bilda nätverk**

I många församlingar har man erfarit att det är bra praxis att bjuda in den socialarbetare som ansvarar för kommunens barnskydd för att informera eller berätta om det kommunala barnskyddsarbetet eller teman som anknyter till tidigt stöd. Detta stärker det multiprofessionella samarbetet, skapar en grund för gemensamt lösningsarbete av problemsituationer och främjar det helhetsinriktade stödet för barnet, den unga eller familjen. Församlingarna är också ofta representerade i olika kommunala barnskydds nätverk som experter och samarbetspartner.

Frågor att fundera över:

---

¹³ Bl.a. Mannerheims Barnskyddsförbund, Pienperheyhdistys, Förbundet för mödra- och skyddshem.

- 1) Vilka nya utmaningar i anslutning till barnskyddsarbetet och tidigt ingripande möter man i församlingen? Hur ter sig barnskyddsarbetets utmaningar i de olika yrkesgrupperna och verksamhetsformerna? Hurdan handlingsplan har ni i församlingen?
- 2) Hur informerar man om den reviderade barnskyddslagen för församlingens olika yrkesgrupper, förtroendevalda och frivilliga?
- 3) Hurdana instruktioner har utfärdats för de församlingsanställda för barnskyddsfall med beaktande av kommunens barnskyddspraxis? Hur har olika yrkesgrupper, vikarier och frivilliga informerats om dessa instruktioner? Vem ska minderåriga frivilliga (t.ex. hjälpledare och klubbledare) kontakta om de blir oroliga?
- 4) Vilket slag av nätverkssamarbete bedriver församlingen med det kommunala barnskyddet? Vad innebär barnskyddsarbete och tidigt ingripande inom olika samarbetsnätverk, t.ex. i skolsamarbetet och samarbetet med det kommunala ungdomsväsendet?
- 5) På vilket sätt har församlingen förberett sig för en situation där utnyttjande av barn eller våld kommer fram i församlingsverksamheten? På vilket sätt ingriper församlingen i denna situation? På vilket sätt har församlingen förberett sig för att informera efter ett eventuellt fall?
- 6) På vilket sätt har församlingen förberett sig för de nya teman som anknyter till barnskyddet, såsom frågor som följer av religiös pluralism (våld som uppfostringsmetod, tvångsäktenskap, omskärelse och hedersvåld) eller utnyttjande och psykiskt våld över internet?
- 7) På vilket sätt informeras barn, ungdomar och deras föräldrar om barnets rättigheter och på vilket sätt främjas barnens och ungdomarnas färdigheter i självskydd?

Materialet har utarbetats av Kyrkostyrelsens verksamhetsavdelning. Texten har skrivits av Kati Jääskeläinen, Mirkka Torppa, Irene Nummela, Seppo Häkkinen och Heli Aaltonen. Kyrkostyrelsens arbetsgrupp för tidigt ingripande (Varpu) har kommenterat materialet. Texten har också redigerats och kompletterats utifrån respons vi fått vid några utbildningsdagar. Kommentarer tas fortsättningsvis emot på adressen irene.nummela@evl.fi

8. KÄLLOR OCH LÄNKAR

Lagstiftning: www.finlex.fi

- Kyrkolagen 1054/1993)
- Barnskyddslagen (417/2007)
- Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, offentlighetslagen (621/1999)
- Personuppgiftslagen (523/1999)
- Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, klientlagen (812/2000)
- Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983)
- Lagen om förmyndarverksamhet (442/1999)
- Lagen om patientens ställning och rättigheter, patientlagen (785/1992)
- Lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994)
- Äktenskapslagen (411/1987)
- Strafflagen (39/1889)
- Konventionen om barnets rättigheter (60/1991)

Lastensuojelun käsikirja: www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja

Litteratur:

Eriksson, Esa & Arnkil, Tom Erik (2005) *Ta upp oron :En handbok i tidiga dialoger*. Helsingfors: Stakes.

Sirpa Taskinen; Barnskyddslagen, tillämpningsguide, Helsingfors, Stakes

Vehkaoja Reetta, Trygga barn, Fontana Media 2008

Tysnadsplikt för kyrkans anställda, Kyrkostyrelsen 2002

"Den som förleder en av dessa små..." Kyrkans ansvar när det gäller att förebygga problemet med sexuellt utnyttjande av barn. Kyrkostyrelsen 2000:3.

Heinämäki, Liisa (2005) *Varhaista tukea lapselle - työvälineenä kehittämisvalikko*. Stakesin oppaita 62. Helsingfors: Stakes.

Heinämäki, Liisa (2007) *Varhaista tukea lapselle - työvälineenä kehittämisvalikko*. Stakesin oppaita 67. Helsingfors: Stakes.

- Holmberg, Tiina (2000) *Lapset ja perheväkivalta. Opas vanhemmille, lastensuojelun ammattilaisille ja muille lasten kanssa työskenteleville*. Stakes / Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyprojekti. Helsingfors: Lasten Keskus.
- Holmberg, Tiina (2003) *Lapset ja vanhempien päihdeongelma*. Helsingfors: Lasten Keskus.
- Huhtalo, Pekka, Kuhanen, Jarkko & Pyykkö, Eero (2003) *Kotona turvassa: Katkaise väkivallan kierre*. Helsingfors: SMS-Tuotanto Oy.
- Huhtanen, Kristiina (2004) *Varhainen puuttuminen: Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa*. Helsingfors: Finn lectura.
- Huhtanen, Kristiina (2007) *Kun huoli herää: Varhainen puuttuminen koulussa*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Halttunen, Matti, Pihlaja, Pirjo & Voipio, Risto (2004) *Kirkkolainsäädäntö 2004: Kirkkolain kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen kommentaari*. Helsingfors: Kirjapaja.
- Kirkon työntekijän vaitiolovelvollisuus* (2002) Helsingfors: Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2002:2.
- Laiho, Saara (2000) *Urhea Pikku-Nalle*. Helsingfors: Lasten Keskus. Till boken hör handboken Lapset ja perheväkivalta.
- Lajunen, Kaija et al. (2005) *Turvataitoja lapsille. Turvataitokasvatuksen oppimateriaali*. Helsingfors: Stakes.
- Lapsi perheneuvonnassa* (2006) Kirkkohallituksen perheasiain yksikön julkaisu.
- Määttä, Kaarina (2007) *Helposti särkyvä: Nuoren kasvun tukeminen*. Helsingfors: Kirjapaja.
- Paavilainen, Eija & Pösö, Tarja (2003) *Lapset, perhe ja väkivaltatyö*. Helsingfors: WSOY.
- Poijula, Soile (2007) *Lapsi ja kriisi. Selviytymisen tukeminen*. Helsingfors: Kirjapaja.
- Räty, Tapio (2007) *Uusi lastensuojelulaki*. Helsingfors: Edita.
- Söderholm, Annlis et al. (toim.) (2004) *Lapsen kaltoinkohtelu*. Helsingfors: Kustannus Oy Duodecim.
- Taitto, Annika (2002) *Huomaa lapsi – Päihdeongelma perheessä. Miten auttaa päihdeperheen lasta?* Helsingfors: Lasten Keskus.
- Taskinen, Sirpa (toim.) (2003) *Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja pahoinpitelyn selvittäminen – Asiantuntijatyöryhmän suositukset sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle*. Stakesin oppaita 55. Helsingfors: Stakes.
- Taskinen, Sirpa (2007) *Lastensuojelulaki (417/2007) Soveltamisopas*. Stakesin oppaita 65. Helsingfors: Stakes.

Projekt och aktörer:

- Specialvårdorganisationernas förbund EHJÄ, www.ehja.fi
- Förbundet för mödra- och skyddshem, www.ensijaturvakotienliitto.fi
- Barnombudsmannen, www.lapsiasia.fi
- En glasskör barndom, www.lasinenlapsuus.fi
- Centralförbundet för Barnskydd, www.lskl.fi
Kampanjen Älä lyö lasta, www.alalyolasta.fi
- Mannerheims Barnskyddsförbund, www.mll.fiamoral.mll.fi, Mannerheims
Barnskyddsförbunds Nylands distrikt: rådgivning och stöd för personer som utsatts för
hedersvåld eller hot om sådant, deras familjer samt myndigheter som arbetar med detta
fenomen, www.amoral.mll.fi
- De ungas skyddshus, www.redcross.fi/apuajatuksia/nuortenturvatalot
- Rädda Barnen, www.pela.fi
- Min Familj, www.minfamilj.fi
- Pesäpuu, www.pesapuu.fi
- Förbundet för familjevård i Finland, www.perhehoitoliitto.fi
- Pienperheyhdistys, www.saunalahti.fi/pienper
- Stakes: Huolen puheeksiottaminen,
<http://info.stakes.fi/verkostomenetelmat/FI/puheeksiottaminen>
- Finlands Unicef, www.unicef.fi
- Finska Befolkningsförbundet, www.vaestoliitto.fi